EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 25.10.2011
KOM(2011) 689 v konečnom znení

# OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

## Ráznejšia európska reakcia na drogovú problematiku

## 1. RÁZNEJŠIA EURÓPSKA REAKCIA NA DROGOVÚ PROBLEMATIKU

**Nelegálne drogy[1] predstavujú hlavnú hrozbu** pre zdravie a bezpečnosť jednotlivcov a spoločnosť v EÚ. Drogová situácia v Európe sa pritom prudko zhoršuje. **Dôvodom je skutočnosť, že nové a škodlivé psychoaktívne látky[2] sa objavujú nezvyčajne rýchlo**, ako aj fakt, že priekupníci neustále menia svoje trasy a spôsoby pašovania drog či prania špinavých peňazí pochádzajúcich z nezákonného obchodovania s drogami.

**Drogy ovplyvňujú predovšetkým mladých ľudí.** Užívanie drog je jednou z hlavných príčin zdravotných problémov mladých ľudí a zároveň jedným z najčastejších dôvodov úmrtí mladých Európanov, ktorým sa dá predísť. Z Eurobarometra zameraného na postoj mládeže k drogám[3] z roku 2011 vyplynulo, že mladí ľudia sa môžu v priebehu 24 hodín ľahko dostať dokonca aj k tým najnebezpečnejších drogám. Štatistiky navyše uvádzajú, že v Európe zomiera každú hodinu jeden človek na predávkovanie drogami[4]. Ďalším aspektom je využívanie internetu na predaj nových drog a na rýchlu výmenu informácií prostredníctvom sociálnych sietí, čo z hadiska existujúcej protidrogovej politiky a tradičných spôsobov prevencie predstavuje nové výzvy.

Boj proti drogám si vyžaduje nemalé úsilie. Príslušné opatrenia by sa preto mali zamerať na tie oblasti, kde budú účinnejšie, pričom by sa v plnej miere mala dodržať zásada subsidiarity. EÚ by mala teda svoju činnosť zacieliť tak, aby prinášala maximálnu pridanú hodnotu. **Jednotlivé členské štáty však nie sú schopné obmedziť šírenie drog bez účinnej spolupráce –** vnútorný trh totiž okrem voľného pobytu tovaru prináša aj „voľný pohyb" trestnej činnosti. V praxi to znamená, že zakázanie novej psychoaktívnej látky v určitom členskom štáte môže viesť k presunu obchodníkov do tých členských štátov, ktoré majú v tejto oblasti liberálnejšiu právnu úpravu. Nekoordinované reštriktívne opatrenia môžu síce priekupníkov drog prinútiť, aby premiestnili výrobu do susedných krajín alebo aby zmenili svoje obchodné trasy, nikdy však nemôžu natrvalo prerušiť obchodovanie s drogami.

Európska komisia prispela v priebehu posledných 15 rokov k vypracovaniu komplexného a vyváženého prístupu EÚ k problematike boja proti drogám, ktorý je zhrnutý do Protidrogovej stratégie EÚ (2005 – 2012)[5]. Dva hlavné **právne nástroje EÚ** v oblasti protidrogovej problematiky, ktoré sa na jednej strane týkajú obchodovania s drogami[6] a na strane druhej výskytu nových drog (nových psychoaktívnych látok)[7] siahajú do rokov 2004 a 2005. Posledné roky však priniesli nové výzvy v podobe nových spôsobov obchodovania s drogami a chemickými látkami používanými na ich výrobu („drogovými prekurzormi"), ako aj v

---

1 Nelegálne drogy sú psychoaktívne látky, ktorých neoprávnené pestovanie, výroba, obchodovanie a držba na iné ako lekárske a vedecké účely je zakázané.

2 Nové psychoaktívne látky sú nové omamné látky alebo psychotropné drogy, ktorú môžu predstavovať podobné ohrozenie verejného zdravia ako nelegálne drogy. Tieto látky sa na trh dostali len nedávno a nie sú teda zakázané. Vo veľkej väčšine prípadov ide o syntetické látky.

3 Európska komisia, Flash Eurobarometer č. 330, *Postoj mladých k drogám*.

4 EMCDDA, *Výročná správa za rok 2010 o stave drogovej problematiky v Európe*.

5 Komisia pristúpila k externému hodnoteniu Protidrogovej stratégie EÚ (2005 – 2012), ktoré bude ukončené koncom roka 2011.

6 Rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV z 25. októbra 2004, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami, Ú. v. EÚ L 335, 11.11.2004, s. 8 – 11.

7 Rozhodnutie Rady 2005/387/SVV z 10. mája 2005 o výmene informácií, hodnotení rizika a kontrole nových psychoaktívnych látok, Ú. v. EÚ L 127, 20.5.2005, s. 32 –37.

podobe rýchlo sa objavujúcich nových drog a inovatívnych distribučných kanálov pre tieto nové látky.

Európska komisia sa v Akčnom pláne na implementáciu Štokholmského programu 2010 – 2014[8] zaviazala, že prijme opatrenia na zvýšenie ochrany proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti. Po nadobudnutí platnosti **Lisabonskej zmluvy** musí Európa zaujať k drogám rázny a rozhodný postoj, a to tak z hľadiska ich ponuky, ako aj dopytu. Nové právne predpisy, ktorých legislatívny proces si bude vyžadovať zapojenie Európskeho parlamentu a ktoré budú implementované na úrovni členských štátov, budú podliehať kontrole Európskej komisie a napokon aj Súdneho dvora Európskej únie.

Komisia je odhodlaná vniesť do protidrogovej politiky EÚ nové impulzy. Vo svojom návrhu **rozpočtu stratégie Európa 2020**[9] prisľúbila finančnú podporu, vďaka ktorej bude možné reagovať na výzvy, ktoré nelegálne drogy prinesú v budúcnosti. EÚ by mala svoje finančné prostriedky zamerať na tie akcie, ktoré prinášajú nepochybnú pridanú hodnotu. Ide predovšetkým o riešenie problematiky výskytu nových drog, vypracovanie inovatívnych spôsobov drogovej prevencie a liečby a cezhraničnú spoluprácu v oblasti presadzovania práva a odbornej prípravy.

## 2. OBCHODOVANIE S DROGAMI

Trh s nelegálnymi drogami sa neustále vyvíja v snahe vyhnúť sa kontrolám a zadržaniu drog[10]. Nové technológie umožňujú zavádzať **inovatívne spôsoby pašovania** nelegálnych drog do EÚ a v rámci jej územia. Vďaka tomu dokážu priekupníci sofistikovanejším spôsobom ukrývať drogy, a to napríklad primiešavaním tekutého kokaínu do spotrebného tovaru (šatstva, tekutín, plastov), výrobou práškového kokaínu v európskych laboratóriách alebo odstraňovaním jeho zápachu. Svoje výrobné a skladové priestory sú navyše schopní monitorovať na diaľku. V záujme zvýšenia svojej odolnosti diverzifikujú svoje činnosti, pričom sa zameriavajú na pašovanie viacerých druhov drog (drogy alebo nelegálne dopingové látky, ktoré majú škodlivý vplyv na zdravie športovcov), ako aj na vykonávanie rozmanitej nezákonnej činnosti.

Zločinecké siete pravidelne menia svoje **obchodné trasy**, aby sa vyhli kontrolám. Rastúci význam západoafrickej cesty pre pašovanie kokaínu z Latinskej Ameriky do Európy je nielen dôkazom toho, že tieto siete sú schopné uniknúť kontrole pozdĺž atlantického pobrežia, ale zároveň poukazuje aj na potrebu vytvorenia účinného Európskeho systému hraničného dozoru.

Európsky pakt na boj proti medzinárodnému obchodovaniu s drogami prijatý Radou 3. júna 2010[11] a pripravovaný Európsky pakt proti syntetickým drogám iniciovaný poľským

---

8 Štokholmský program, prijatý Európskou radou 10. – 11. decembra 2009, predstavuje komplexný rámec iniciatív v oblasti spravodlivosti a vnútorných vecí. Aby bolo možné tieto politické ciele premeniť na konkrétne návrhy, Komisia vytýčila niekoľko kľúčových akcií, ktoré by mali byť prijaté v období rokov 2010 – 2014. KOM(2010) 171 v konečnom znení.

9 KOM(2011) 500.

10 Europol, *Hodnotenie hrozieb organizovanej trestnej činnosti v EÚ za rok 2011 – OCTA 2011*.

11 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114889.pdf.

predsedníctvom by mali zabezpečiť účinnejšiu koordináciu medzi jednotlivými iniciatívami zameranými na potlačenie obchodovania s drogami[12].

Obchodovanie s drogami predstavuje jednu z najväčších cezhraničných výziev z hľadiska presadzovania práva v EÚ. Od roku 2004 sa **Eurojust** venuje prípadom obchodovania s drogami v oveľa väčšej miere ako iným druhom trestnej činnosti. Počas tohto obdobia sa počet prípadov obchodovania s drogami postúpených Eurojustu zvýšil viac ako trojnásobne, a to zo 77 na 254[13], pričom tento trend pokračuje aj v roku 2011. V roku 2010 sa približne jedna tretina operatívnej podpory, ktorú poskytol **Europol** vnútroštátnym orgánom presadzovania práva, týkala práve tejto trestnej činnosti[14]. Eurojust a Europol sa v čoraz väčšej miere zapájajú do koordinácie cezhraničného vyšetrovania v rámci EÚ, ako aj v spolupráci s tretími krajinami.

Lisabonská zmluva vymedzuje obchodovanie s drogami ako „***obzvlášť závažnú trestnú činnosť s cezhraničným rozmerom***“. Z tohto dôvodu je opodstatnené prijať smernice, ktoré ustanovia minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií[15]. Ide o dôležitý krok vpred, ktorý EÚ umožní **ráznejšie zakročiť**, a to s aktívnejšou podporou Európskeho parlamentu a jednotlivých národných parlamentov.

Existujúcim právnym predpisom EÚ v oblasti obchodovania s drogami je **rámcové rozhodnutie 2004/757/SVV**, ktoré vymedzuje trestné činy spojené s obchodovaním s drogami a stanovuje minimálne pravidlá pre sankcie. Toto rozhodnutie je prvým dôležitým krokom k zabezpečeniu jednotného európskeho prístupu k tejto problematike, avšak má aj svoje **nedostatky**. Pri posudzovaní vykonávania tohto rámcového rozhodnutia[16] Komisia dospela k záveru, že tento nástroj len v ojedinelých prípadoch viedol k zosúladenie vnútroštátnych opatrení v oblasti boja proti obchodovanou s drogami a že v nedostatočnej miere prispel k uľahčeniu justičnej spolupráce v tomto ohľade.

Vo väčšine členských štátoch sa napríklad na obchodovanie s chemickými prekurzormi vzťahuje priamo príslušný trestný zákon. V niektorých členských štátoch však v tomto prípade ide len o spolupáchateľstvo a napomáhanie k obchodovaniu s drogami. Táto skutočnosť tak pre justíciu môže znamenať prekážky pri trestnom stíhaní tohto trestného činu. Nedostatočné sú aj ustanovenia rámcového rozhodnutia upravujúce priťažujúce okolnosti (oprávňujúce prísnejšie trestnoprávne sankcie), keďže nezahŕňajú všetky priťažujúce okolnosti[17] uvedené v predchádzajúcich nástrojoch EÚ a OSN.

Stanovenie spoločných minimálnych pravidiel je nevyhnutné z hľadiska vybudovania **dostatočnej dôvery**, ktorá je základným predpokladom na **prehĺbenie spolupráce** medzi justičnými orgánmi členských štátov. Po nadobudnutí platnosti Lisabonskej zmluvy je možné tento dôležitý právny nástroj právne a politicky posilniť.

---

12 Program zasadnutia Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci, ktoré sa uskutoční 27. a 28. októbra 2011.

13 Výročná správa Eurojustu za rok 2010.

14 Europol, *Všeobecná správa o činnosti Europolu za rok 2010*.

15 Článok 83 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

16 KOM(2009) 669 a SEK(2009) 1661.

17 Napríklad viktimizácia a využívanie maloletých v súlade s článkom 3.5 písm. f) Dohovoru OSN proti nedovolenému obchodovaniu s omamnými a psychotropnými látkami z roku 1988 a uznesením Rady z 20. decembra 1996 týkajúcim sa sankcií pre závažné prípady obchodovania s drogami, Ú. v. ES C 10, 11.1.1997, s. 3 – 4.

**Komisia predloží nové právne predpisy EÚ** s cieľom zabezpečiť v EÚ väčšie zosúladenie trestných činov a sankcií spojených s obchodovaním s drogami. Cieľom nového návrhu bude:

1) **zamerať sa na najzávažnejšie prípady cezhraničného obchodovania s drogami** a na organizované zločinecké siete a preskúmať pritom možnosť uplatnenia minimálnych spoločných priťažujúcich a poľahčujúcich okolností;

2) **spresniť vymedzenie trestných činov a sankcií,** prípadne stanoviť podrobnejšiu kategorizáciu sankcií;

3) **zaviesť pre členské štáty prísnejšie požiadavky v oblasti predkladania správ** o implementácii právnych predpisov a ich účinkoch.

Z hľadiska posúdenia vývoja na trhu s drogami je nevyhnutné **zlepšiť zhromažďovanie údajov**, a to nielen v oblasti samotného dopytu po drogách, ale aj v oblasti **ich ponuky**. Nedostatok príslušných ukazovateľov totiž komplikuje posudzovanie tohto vývoja a sťažuje aj odhadovanie vplyvu drogovej trestnej činnosti na spoločnosť, ako aj hodnotenie dôsledkov a účinnosti obmedzovania ponuky drog.

**Komisia** na základe odborných poznatkov Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) **predloží** v spolupráci s Europolom **kľúčové ukazovatele** na monitorovanie trhu s drogami, drogovej trestnej činnosti a obmedzovania ponuky drog. Vďaka tomu bude možné prijímať účinnejšie opatrenia zamerané na obmedzovanie ponuky drog.

## 3. DROGOVÉ PREKURZORY

**Obchodovanie s chemickými látkami používanými na výrobu drog je vážnym dôvodom na znepokojenie.** Napríklad len samotná premena surového ópia na heroín si vyžaduje značné množstvo drogových prekurzorov. Napriek tomu, že tieto chemické látky sa úplne legitímne využívajú na rôzne priemyselné účely, tento legálny obchod sa môže ľahko zneužiť na výrobu nelegálnych drog. K pašovaniu drogových prekurzorov dochádza tak v EÚ, ako aj medzi EÚ a rôznymi časťami sveta. Bilaterálne dohody medzi EÚ a jej obchodnými partnermi o kontrole drogových prekurzorov predstavujú solídny základ pre koordináciu politík v tejto oblasti, ako aj pre výmenu informácií o obchodovaní s týmito chemickými látkami. EÚ už takéto dohody uzatvorila s Tureckom, Mexikom, Čile, USA, Čínou a krajinami andského regiónu.

Priekupníci v snahe vyhnúť sa kontrolám menia spôsoby výroby, pretvárajú drogové prekurzory na iné látky (tzv. pred-prekurzory), z ktorých možno prekurzory neskôr spätne získať, alebo tieto prekurzory extrahujú z farmaceutických prípravkov.

Akékoľvek opatrenia zabraňujúce zneužívaniu drogových prekurzorov by mali byť vyvážené. Mali by teda **zabezpečovať účinnú kontrolu zneužívania týchto látok bez toho, aby došlo k narušeniu legálneho obchodu**. V tejto súvislosti je mimoriadne dôležité, aby príslušné orgány, vrátane Európskej agentúry pre lieky, vnútroštátne úrady verejného zdravotníctva/úrady pre kontrolu liečiv a hospodárske subjekty navzájom riadne spolupracovali.

Komisia v rámci **hodnotenia**[18] **vykonávania právnych predpisov EÚ** o monitorovaní a kontrole obchodu s drogovými prekurzormi[19] predložila viacero odporúčaní, ktoré sa okrem iného týkajú zlepšenia uplatňovania existujúcich pravidiel a prípadného zavedenia prísnejšieho režimu pre určité chemické látky (napr. v prípade acetanhydridu, hlavného prekurzora pre výrobu heroínu), ako aj zabezpečenia náležitej kontroly farmaceutických prípravkov obsahujúcich látky používané pri výrobe metamfetamínu.

Komisia posudzuje možnosti **posilnenia pravidiel EÚ v oblasti kontroly výroby drogových prekurzorov** (zahŕňajú rôzne kategórie látok a reagentov, ktoré sa často používajú na výrobu omamných alebo psychoaktívnych látok) **a obchodovania s nimi**, ako aj možnosti následného zabezpečenia účinného a jednotného uplatňovania týchto pravidiel. V súčasnosti Komisia posudzuje vplyv jednotlivých politických variantov, pričom má v úmysle predložiť legislatívne návrhy, ktoré by zvýšili účinnosť pravidiel zabraňujúcich nelegálnemu zneužívaniu drogových prekurzorov a ktoré by zároveň neobmedzovali legálny obchod s týmito látkami v dôsledku nadmerných administratívnych prekážok. Osobitná pozornosť sa v tejto súvislosti bude venovať acetanhydridu, ktorý je prekurzorom na výrobu heroínu, a farmaceutickým prípravkom obsahujúcim efedrín a pseudoefedrín, ktoré sa používajú na výrobu metamfetamínu.

**Komisia príjme príslušné opatrenia na posilnenie medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti zneužívaniu drogových prekurzorov.** Momentálne vedie rokovania o dohode o drogových prekurzoroch s Ruskom, ktorá by mala byť prioritne podpísaná v nasledujúcich mesiacoch. V spolupráci s členskými štátmi Komisia zároveň posilní spoluprácu s krajinami Latinskej Ameriky a Čínou, s ktorými už takéto dohody uzatvorila.

## 4. ZHABANIE A VYMÁHANIE MAJETKU NADOBUDNUTÉHO TRESTNOU ČINNOSŤOU

Hlavným stimulom cezhraničnej organizovanej trestnej činnosti je finančný zisk. Práve z tohto dôvodu sa účinné predchádzanie organizovanej trestnej činnosti, vrátane obchodovania s drogami, a boj proti nej musia zamerať na **vystopovanie, zmrazenie, zaistenie a zhabanie príjmov pochádzajúcich z takejto činnosti**. Organizované zločinecké skupiny v čoraz väčšej miere zneužívajú výhody Európy bez vnútorných hraníc, čo im umožňuje nadobúdať majetok v iných členských štátoch EÚ a následne ho ukrývať v tretích krajinách. Okrem toho tieto skupiny neraz menia aj spôsob pranía špinavých peňazí.

Vystopovanie, zmrazenie a zhabanie majetku zločineckých sietí predstavuje veľkú výzvu. EÚ prijala v tejto oblasti päť legislatívnych nástrojov (rámcových rozhodnutí), ktoré upravujú zaistenie príjmov priekupníkov drog[20]. Tieto **nástroje však neboli dostatočne účinné**. Predovšetkým neumožnili verejným orgánom zhabať veľké množstvo majetku. Z tohto dôvodu je mimoriadne dôležité, aby sa v Európe vytvorila riadne fungujúca sieť úradov pre

---

18 KOM(2009) 709.

19 Nariadenie Rady (ES) č. 111/2005 z 22. decembra 2004, Ú. v. EÚ L 22, 26.1.2005, s. 1 – 10; nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 z 11. februára 2004 , Ú. v. EÚ L 47, 18.2.2004, s. 1 – 10.

20 Tri rámcové rozhodnutia zamerané na harmonizáciu vnútroštátnych opatrení v oblasti zmrazovania a zhabania majetku nadobudnutého trestnou činnosťou (2001/500, 2005/212 a 2007/845) a dve rámcové rozhodnutia o vzájomnom uznávaní rozhodnutí členských štátov o zmrazení a zhabaní majetku nadobudnutého trestnou činnosťou (2003/577 a 2006/783).

vymáhanie majetku, ktorá by umožnila účinne sa zamerať na nelegálne príjmy a majetok zločineckých sietí a oslabiť tak ich finančný vplyv.

Komisia navrhne **nové, prísnejšie právne predpisy EÚ v oblasti zhabania a vymáhania majetku nadobudnutého trestnou činnosťou a v oblasti vzájomného uznávania príkazov na zmrazenie a zhabanie takéhoto majetku**. Zámerom Komisie je zabezpečiť účinnejšie zaisťovanie príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti a zabrániť tak tomu, aby boli tieto finančné prostriedky investované do legálneho hospodárstva alebo použité na páchanie ďalšej trestnej činnosti. Plánovaný legislatívny balík v oblasti zhabania a vymáhania majetku sa bude vzťahovať aj na obchodovanie s drogami. Mal by prispieť k harmonizácii minimálnych pravidiel a k posilneniu vzájomnej dôvery medzi justičnými orgánmi.

Komisia pristúpi k revízii tretej **smernice o praní špinavých peňazí** s cieľom posilniť schopnosť EÚ bojovať proti praniu špinavých peňazí pochádzajúcich z organizovanej trestnej činnosti vrátane obchodovania s drogami.

## 5. NOVÉ PSYCHOAKTÍVNE LÁTKY

V posledných rokoch sa v EÚ čoraz častejšie objavujú nové psychoaktívne látky, ktoré svojimi účinkami napodobňujú nelegálne drogy. **Od roku 2005 nahlásili členské štáty EÚ** prostredníctvom systému včasného varovania[21] **115 takýchto nových látok**. Tieto psychoaktívne látky sa predávajú v „špecializovaných“ obchodoch alebo na internete, získať ich však možno aj priamo od dílerov nelegálnych drog. V snahe obísť vnútroštátne právne predpisy sú tieto drogy často označované štítkom „*nie je určené na ľudskú spotrebu*“. Rýchlosť, s akou sa tieto látky dostávajú na trh, navyše **vyvoláva pochybnosti o schopnosti príslušných orgánov reagovať na daný stav**.

V roku 2010 bol zaznamenaný rekordný počet nových látok (41), čo zodpovedá približne jednej tretine všetkých psychoaktívnych látok zaznamenaných od roku 2005. Dve látky, BZP a mefedrón[22], boli podrobené **hodnoteniu rizika na úrovni EÚ**, na základe ktorého Rada na návrh Komisie rozhodla, že tieto látky budú podliehať **kontrolným opatreniam a trestnoprávnym sankciám**. Na základe uvedených skutočností sú členské štáty povinné zaradiť tieto látky medzi nelegálne drogy a zároveň ustanoviť vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch kontrolné opatrenia a trestnoprávne sankcie v súlade s príslušnými dohovormi OSN.

Z Eurobarometra z roku 2011[23] vyplynulo, že **5 % mladých ľudí, ktorí boli do tohto prieskumu v rámci EÚ zapojení, má skúsenosti s užívaním týchto látok**. Cena týchto psychoaktívnych látok, ktorá je nižšia ako v prípade nelegálnych drog, ako aj skutočnosť, že tieto látky „nie sú nelegálne“, a sú teda veľmi ľahko dostupné, by mohla vysvetliť ich prudké prenikanie do mnohých členských štátov. Avšak z hľadiska toxicity a potenciálnej závislosti môžu tieto látky predstavovať podobné zdravotné riziká ako nelegálne drogy.

Komisia i naďalej spolupracuje s agentúrami EÚ s cieľom lepšie pochopiť danú problematiku a nájsť účinnejšie riešenie, a to aj v oblasti prevencie. Existujúce právne predpisy EÚ sú

---

21 SEK(2011) 912.

22 BZP v roku 2008 (Ú. v. EÚ L 63, 7.3.2008, s. 45 – 46) a mefedrón v roku 2010 (Ú. v. EÚ L 322, 8.12.2010, s. 44 – 45).

23 Európska komisia, Flash Eurobarometer č. 330, *Postoj mladých k drogám*.

vzhľadom na súčasný stav nedostatočné. Komisia na základe **posúdenia fungovania rozhodnutia Rady 2005/387/SVV**[24] o nových psychoaktívnych látkach dospela totiž k záveru, že toto rozhodnutie má tri hlavné nedostatky:

- nie je schopné vysporiadať sa s veľkým nárastom počtu nových psychoaktívnych látok na trhu, pretože každou touto látkou sa zaoberá osobitne v rámci zdĺhavého postupu,
- vyvoláva nežiaduce reakcie, pretože látky podliehajúce kontrolným opatreniam sú rýchlo nahrádzané novými látkami s podobnými účinkami,
- neponúka alternatívy pre regulačné a kontrolné opatrenia.

Komisia navrhne **prísnejšie právne predpisy EÚ v oblasti nových psychoaktívnych látok**. Vzhľadom na prudký vývoj v tejto oblasti a vedecké dôkazy o rizikách, ktoré tieto látky predstavujú, bude cieľom nového návrhu:

1) **zintenzívniť monitorovanie a hodnotenie rizika týchto látok** prostredníctvom väčšej podpory forenznej analýzy a toxikologických, farmakologických a epidemiologických štúdií;

2) **zabezpečiť rýchlejšie a udržateľnejšie riešenie** problematiky výskytu nových psychoaktívnych látok, a to pravdepodobne prostredníctvom preskúmania možností, ako sa zamerať na celú skupinu týchto látok, pričom naďalej bude pretrvávať potreba vedeckého posúdenia zdravotných rizík pri každej z týchto látok;

3) **umožniť rýchlejší postup** v prípade výskytu týchto látok, pričom prípadným riešením môže byť dočasné zakázanie tých látok, ktoré predstavujú bezprostredné ohrozenie zdravia;

4) **zaistiť väčšie zosúladenie právnych predpisov** v oblasti kontroly drog, bezpečnosti výrobkov a potravín, ochrany spotrebiteľa a liečiv s cieľom pokryť širokú škálu látok, ktoré sa objavujú na trhu.

## 6. ZNIŽOVANIE DOPYTU PO DROGÁCH

**EÚ disponuje celým radom opatrení zameraných na znižovanie dopytu po drogách**. Cieľom týchto opatrení je predchádzať prvému užitiu drogy, zabraňovať drogovej závislosti, zmierňovať zdravotné a sociálne následky užívania drog a zabezpečovať liečbu a služby v oblasti rehabilitácie a resocializácie. Avšak nové tendencie v užívaní drog a vzmáhajúce sa kombinované užívanie psychoaktívnych látok (kombinácia nelegálnych drog s alkoholom alebo liekmi na predpis) predstavujú z hľadiska existujúcich spôsobov drogovej prevencie a liečby nové výzvy.

Hoci v posledných rokoch došlo k rozšíreniu poskytovania protidrogovej liečby, **v krajinách EÚ stále pretrvávajú výrazné rozdiely, pokiaľ ide o rozsah a kvalitu príslušných služieb**. Približne 670 000 Európanov podstupuje substitučnú liečbu závislosti od heroínu, čo je však len polovica z tých, ktorí by túto liečbu potrebovali. Dostupnosť liečby je v niektorých

[24] KOM(2011) 430.

členských štátoch EÚ obmedzená. Vo viacerých krajinách nebola navyše ešte ani posúdená účinnosť mnohých vzdelávacích, preventívnych a liečebných programov.

Opatrenia, akými sú napríklad programy výmeny ihiel a striekačiek zamerané na zabraňovanie opakovanému používaniu injekčných pomôcok pri intravenóznom užívaní drog, prispeli k zníženiu šírenia vírusu HIV a iných krvou prenášaných infekcií medzi užívateľmi drog. Úspešnosť týchto opatrení je však podmienená existenciou udržateľných a integrovaných stratégií v rámci celej EÚ zameraných na prevenciu šírenia infekčných chorôb, ktoré sa medzi užívateľmi drog prenášajú krvou[25].

Nepochybne je **potrebné pristúpiť aj k rozšírenému a kvalitnejšiemu poskytovaniu osobitných služieb pre užívateľov drog,** s cieľom zabezpečiť účinnosť preventívnych programov, ako aj rehabilitáciu a resocializáciu pacientov.

Komisia bude okrem toho podporovať lepšie uplatňovanie kľúčových ukazovateľov v oblasti znižovania dopytu po drogách, aby tak členským štátom umožnila účinnejšie poskytovanie príslušných služieb.

Komisia prispeje k vypracovaniu **minimálnych noriem kvality**, ktoré by mali zabezpečiť väčšiu účinnosť drogovej prevencie, liečby a zmierňovania zdravotných a sociálnych následkov v EÚ. Cieľom tohto kroku je stanoviť normy v oblasti kvality služieb poskytovaných užívateľom drog. V praxi by mohlo ísť napríklad o predpisovanie dôkladne naplánovanej liečby, ktorá by zodpovedala individuálnym potrebám pacienta, alebo o stanovenie kvalifikačných požiadaviek pre zamestnancov. Tieto normy budú vypracované v spolupráci s EMCDDA, členskými štátmi a odborníkmi z tejto oblasti, pričom budú zohľadňovať rozdielne systémy zdravotnej starostlivosti a kapacity v jednotlivých členských štátoch EÚ.

Komisia bude zároveň podporovať a propagovať **opatrenia zamerané na zmierňovanie zdravotných a sociálnych následkov drogovej závislosti.** Ide napríklad o posilnenie drogovej prevencie vo výchovno-vzdelávacom procese, podporu v ranom štádiu s cieľom zabrániť vzniku drogovej závislosti, opatrenia v oblasti prevencie a kontroly šírenia infekčných chorôb pri intravenóznom užívaní drog, ako aj o predchádzanie úmrtiam spôsobeným užívaním drog[26]. Komisia bude naďalej podporovať aj opatrenia zamerané na rehabilitáciu a reintegráciu drogovo závislých jedincov do spoločnosti[27]. V tejto súvislosti má v úmysle predložiť druhú správu o uplatňovaní odporúčaní z roku 2003 týkajúcich sa zmierňovania následkov užívania drog[28], v ktorej zhodnotí účinnosť opatrení v oblasti prevencie a zmierňovania zdravotných následkov drogovej závislosti.

## 7. VEDENIE MOTOROVÝCH VOZIDIEL POD VPLYVOM DROG

Príčinou mnohých dopravných nehôd v EÚ je **jazda pod vplyvom psychoaktívnych látok**. Zo štúdií uskutočnených v tejto oblasti vyplýva, že vedenie motorového vozidla pod vplyvom

25 EMCDDA, *Výročná správa za rok 2010 o stave drogovej problematiky v Európe.*

26 V súlade s oznámením Komisie o boji proti HIV/AIDS v Európskej únii a susedných krajinách, KOM(2009) 569.

27 Tieto iniciatívy budú aj naďalej financované z finančných programov EÚ, a to vrátane programu Protidrogová prevencia a informovanosť a programu Zdravie, ako aj z Európskeho sociálneho fondu.

28 Ú. v. EÚ L 165, 3.7.2003, s. 31 – 33.

nelegálnych drog zvyšuje riziko spôsobenia smrteľnej dopravnej nehody. Keďže tieto údaje nie sú systematicky zhromažďované na úrovni EÚ, nepriaznivé účinky vedenia motorového vozidla pod vplyvom drog na bezpečnosť cestnej premávky je nutné podrobiť ďalšiemu výskumu. Zabezpečenie účinného a primeraného riešenia tohto problému zostáva i naďalej hlavnou výzvou, na čo poukazuje aj Plán jednotného európskeho dopravného priestoru[29].

Komisia preskúma, ako možno na úrovni EÚ zakročiť v snahe **zamedziť prípadom vedenia motorového vozidla pod vplyvom drog** a zvýšiť tak bezpečnosť cestnej premávky. Na základe výsledkov projektu DRUID[30] financovaného z prostriedkov EÚ, ktorého cieľom je posúdiť vplyv nelegálnych drog na bezpečnosť cestnej premávky, zhodnotiť účinnosť testovacích prístrojov a preskúmať možné riešenia, navrhne Komisia opatrenia, ktoré by mali prispieť k účinnému riešeniu tohto problému. Možným východiskom by okrem iného mohlo byť zlepšenie spoľahlivosti testovacích prístrojov využívaných pri cestných kontrolách či zabezpečenie primeraného odborného vzdelávania príslušníkov dopravnej polície.

## 8. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

EÚ je kľúčovým aktérom medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti nelegálnym drogám. Udržiava aktívny dialóg tak s krajinami, v ktorých sa produkujú drogy, ako aj s tranzitnými krajinami a poskytuje im politickú, finančnú a technickú podporu. Ráznejšia reakcia na problematiku nelegálnych drog si bude vyžadovať, aby sa EÚ viac angažovala v susedných a strategických partnerských krajinách, ako aj v regiónoch ležiacich pozdĺž drogových trás do EÚ, a to v súlade s komplexným a vyváženým prístupom, ktorý zabezpečuje plné dodržiavanie ľudských práv.

Okrem nelegálnych drog pochádzajúcich priamo z EÚ sa na európskom trhu vyskytujú aj drogy, ktoré sem prenikajú vďaka dvom hlavným drogovým trasám – tzv. „kokaínovej trase“ (z Latinskej Ameriky cez západnú Afriku do EÚ) a „heroínovej trase“ (z Afganistanu cez západný Balkán alebo Strednú Áziu do EÚ). EÚ sa v medzinárodnom boji proti nelegálnym drogám bude riadiť prístupom, ktorý má tri základné rozmery:

**Všeobecný rozmer** – Lisabonská zmluva umožňuje EÚ prehĺbiť vzájomnú spoluprácu s tretími krajinami v oblasti presadzovania práva, s cieľom pomôcť týmto krajinám posilniť kapacity ich justičných systémov a presadzovať zásady právneho štátu pri plnom dodržiavaní ľudských práv. EÚ sa zameriava na hľadanie dlhodobých riešení. Jedným z príkladov je podpora alternatívneho živobytia pre farmárov v poľnohospodárskych oblastiach v krajinách ako Afganistan či znižovanie dopytu po drogách v krajinách produkcie a tranzitu. EÚ sa zaviazala k úzkej spolupráci tak s krajinami, v ktorých sa produkujú drogy, ako aj s tranzitnými krajinami, pretože tieto štáty musia čeliť zvyšujúcej sa tendencii užívania drog bežným obyvateľstvom, ako aj súvisiacim problémom v oblasti verejného zdravotníctva, pričom nedisponujú dostatočnými inštitucionálnymi kapacitami na riešenie tohto problému.

**Geografický rozmer –** EÚ bude naďalej upevňovať svoj prístup zameraný na drogové trasy, ktorý jej umožní riešiť drogovú problematiku komplexne, a to od pestovania plodín používaných na výrobu drog až po preniknutie samotnej drogy na trh EÚ. Prioritou v tomto smere zostanú **krajiny európskeho susedstva**. Prostredníctvom nástroja predvstupovej

[29] KOM(2011) 144.

[30] Vedenie motorového vozidla pod vplyvom drog, alkoholu a liekov. http://www.druid-project.eu.

pomoci bude aj naďalej podporovať budovanie kapacít v pristupujúcich krajinách, ktorým tak umožní bojovať proti obchodovaniu s drogami a ich zneužívaniu. Pri koordinácii budovania kapacít bude EÚ užšie spolupracovať aj s **krajinami Latinskej Ameriky[31] a karibskej a africkej oblasti,** ako aj s príslušnými regionálnymi organizáciami, pričom nadviaže na úspešný model spolupráce, ktorý rozvinula so styčnými úradníkmi v západnej Afrike.

**Rozmer spolupráce so strategickými partnermi** – EÚ bude naďalej rozvíjať spoluprácu so strategickými partnermi, s ktorými zdieľa spoločné záujmy v oblasti boja pri nelegálnym drogám. V tejto súvislosti sa ako mimoriadne osožná javí spolupráca so Spojenými štátmi pri výmene údajov z osobných záznamov o cestujúcich. EÚ a Spojené štáty v súčasnosti posudzujú možnosti vytvorenia spoločnej siete orgánov presadzovania práva v oblasti obchodovania s drogami, ako aj metódy koordinácie projektov zameraných na budovanie kapacít v krajinách západnej Afriky, Latinskej Ameriky a Karibiku. EÚ okrem toho v úzkej spolupráci so Spojenými štátmi a Ruskom zintenzívni svoje úsilie, aby obmedzila obchodovanie s drogami a zabránila zneužívaniu drog v **Strednej Ázii**. Spoločne s medzinárodnými partnermi zároveň pracuje na prehĺbení medzinárodnej spolupráce v oblasti boja proti „drogovej ekonomike“ v Afganistane, ktorý zabezpečuje až 90 % svetovej produkcie heroínu.

O ďalších opatreniach v oblasti posilnenia medzinárodnej protidrogovej spolupráce sa bude uvažovať v rámci prebiehajúceho hodnotenia súčasnej Protidrogovej stratégie EÚ a príslušných akčných plánov.

## 9. ZÁVERY

Cieľom európskej protidrogovej politiky je ochraňovať a zvyšovať blaho spoločnosti a jednotlivcov, chrániť verejné zdravie, zabezpečovať vysokú úroveň bezpečnosti obyvateľstva a usilovať sa o riešenie drogovej problematiky vyváženým a integrovaným spôsobom. Nadobudnutie platnosti Lisabonskej zmluvy a odstránenie tzv. pilierovej štruktúry pri tvorbe politiky EÚ prináša nové možnosti vzájomného prepojenia všetkých politických oblastí, ktorých sa drogová problematika týka. Rozsah európskej protidrogovej problematiky a jej meniaci sa charakter si vyžaduje **bezodkladnú, ráznu a účinnú reakciu na úrovni EÚ**. Komisia je odhodlaná využiť nové príležitosti, ktoré jej Lisabonská zmluva ponúka a vystupňovať tak svoje úsilie v boji proti nelegálnym drogám a novým psychoaktívnym látkam, ktoré napodobňujú ich účinky (predovšetkým nové syntetické drogy)[32].

**Komisia predloží tieto legislatívne návrhy:**

(1) legislatívny balík o drogách, ktorého súčasťou bude návrh na revíziu rámcového rozhodnutia Rady o obchodovaní s drogami a rozhodnutia Rady o nových psychoaktívnych látkach;

---

[31] Program COPOLAD poskytuje solídny rámec pre ďalšiu spoluprácu s krajinami Latinskej Ameriky v oblasti komplexnej protidrogovej politiky. V Latinskej Amerike a karibskej oblasti sa náležitá pozornosť bude venovať aj problematike vplyvu drog na bezpečnosť spoločnosti, a to vzhľadom na narastajúce obavy v tejto oblasti.

[32] Prvou iniciatívou EÚ v oblasti nových psychoaktívnych látok bola jednotná akcia 97/396/SVV zo 16. júna 1997, ktorá sa týkala výmeny informácií, hodnotenia rizika a kontroly nových syntetických drog. K novým psychoaktívnym látkam patria prevažne nové syntetické drogy, zahŕňajú však aj organické látky. Táto jednotná akcia bola nahradená rozhodnutím Rady 2005/387/SVV z 10. mája 2005 o výmene informácií, hodnotení rizika a kontrole nových psychoaktívnych látok.

(2) legislatívne návrhy o drogových prekurzoroch;

(3) legislatívne návrhy o zhabaní a vymáhaní majetku nadobudnutého trestnou činnosťou a o vzájomnom uznávaní príkazov na zmrazenie a zhabanie takéhoto majetku;

(4) nové legislatívne opatrenia v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí.

**Komisia okrem toho predloží:**

(5) ukazovatele na monitorovanie ponuky drog, drogovej trestnej činnosti a obmedzovania ponuky drog v záujme zvýšenia účinnosti opatrení zameraných na obmedzovanie ponuky drog;

(6) minimálne normy kvality, ktoré by mali zabezpečiť väčšiu účinnosť drogovej prevencie, liečby a zmierňovania zdravotných a sociálnych následkov.

Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu, organizácie občianskej spoločnosti a iné dôležité zainteresované strany, aby sa zapojili do diskusie o účinnom riešení problematiky nelegálnych drog a nových psychoaktívnych látok. V snahe umožniť všetkým zainteresovaným stranám predložiť svoj príspevok otvorí Komisia elektronickú verejnú konzultáciu na tému – ako najlepšie bojovať proti nelegálnym drogám a výskytu nových látok, ktoré napodobňujú ich účinky.